

Terenski ured u Livnu

Broj: Ž-LI-05-179/10

Datum, 19.10.2011.

P-155/11

OPĆINSKI SUD U LIVNU

n/r predsjednika Nike Cvitanovića

PREPORUKA **u svezi sa žalbom Branka Franjića**

I – Žalbeni navodi

Instituciji ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu Institucija ombudsmana) obratio se Branko Franjić iz Livna, žalbom koja je u Instituciji ombudsmana registrirana pod brojem Ž-LI-05-179/10.

Žalitelj ističe da je Općinskom sudu u Livnu dana 03.04.2009. godine, podnio prijedlog za izvršenje pravomoćnih i izvršnih presuda Općinskog suda u Livnu, radi naplate novčanog potraživanja, protiv izvršenika 1. TP „Opskrba“ d.o.o. Livno i 2. Hercegbosanska županija Livno – Kanton 10, Livno, ali da Sud do danas nije postupio po podnesenom prijedlogu, niti je donio odgovarajuće rješenje.

U smislu dokazivanja žalbenih navoda pozvao se na slijedeću dokumentaciju: prijedlog za izvršenje od 02.04.2009. godine, presudu Općinskog suda u Livnu broj 068-0-P-000190 od 03.03.2008. godine, presudu Kantonalnog suda u Livnu broj 010-0-Gž-08-000343 od 12.01.2009. godine sa klauzulom pravomoćnosti i izvršnosti, presudu Općinskog suda u Livnu broj 68 0 P 000340 05 P od 04.11.2008. godine i presudu Kantonalnog suda u Livnu broj 68 0 P 000340 08 Gž od 16.02.2009. godine sa klauzulom pravomoćnosti i izvršnosti.

II – Relevantni propisi

2.1 Međunarodni standardi

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava

Član 6.1 Pravo na pravično suđenje

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. ...

Član 13.1 Pravo na djelotvorni pravni lijek

Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinile osobe u vršenju svoje službene dužnosti.

Član 14.1 Zabrana diskriminacije

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

2.2 Zakonodavstvo BiH

Ustav Bosne i Hercegovine

Član II Ljudska prava i osnovne slobode

1. Ljudska prava

Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. ...

2. Međunarodni standardi

Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. **Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.**

3. Katalog prava

Sve osobe na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u vezi sa kaznenim postupkom.

Zakon o zabrani diskriminacije

Član 2. (Diskriminacija)

1. Diskriminacijom će se, u smislu ovog zakona, smatrati svako različito postupanje uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojem licu ili grupi lica na osnovu njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, nacionalnog ili socijalnog porijekla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanja, društvenog položaja i spola, spolnog izražavanja ili orijentacije, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, prava i sloboda u svim oblastima javnog života.

Član 2.

Zabrana diskriminacije primjenjuje se na sve javne organe...

Zakon o izvršnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

Član 5. st. 1.

U postupku izvršenja sud je dužan postupati hitno.

Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

Član 10.

Sud je dužan provesti postupak bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku.

Zakon o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine

Član 1. st 1.

Ombudsman za ljudska prava Bosne i Hercegovine je neovisna institucija uspostavljena u cilju promoviranja dobre uprave i vladavine prava, zaštite prava i sloboda fizičkih i pravnih osoba, kako je garantirano posebno Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima koji se nalaze u dodatku tog Ustava koja će s tim u vezi nadgledati aktivnosti Institucija Bosne i Hercegovine, njenih entiteta i Brčko Distrikta u skladu sa odredbama ovog Zakona.

Član 2. st. 1. i 2.

Institucija će razmatrati predmete koji se odnose na slabo funkcioniranje ili povrede ljudskih prava i sloboda počinjene od bilo kojeg organa vlasti u BiH ... Institucija će djelovati po prijemu žalbe ili ex officio ...

Članak 32. st 1.

Ombudsman može dati preporuke organima vlasti u Bosni i Hercegovini.

Član 32. st. 4.

Kada, nakon razmatranja predmeta, ombudsman ustanovi da način na koji je zakon primjenjen vodi nepravičnim rezultatima, on može uputiti nadležnim organima preporuke koje bi dovele do pravičnog rješenja situacije predmetnog pojedinca.

NALAZ I MIŠLJENJE

Obzirom na navode i priloženu dokumentaciju, Ombudsmani za ljudska prava BiH su ocijenili da žalba pruža dovoljno osnova za pokretanje istrage, a u skladu s čl. 23. i 25. Zakona o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine i čl. 17. Pravila za funkcioniranje Institucije ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine.

Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine su utvrdili da sudski postupak, u konkretnom slučaju, traje gotovo deset i pol godina, obzirom da je parnični postupak, koji je i prethodio pokretanju izvršnog postupka, pokrenut tužbom dana 18.04.2001. godine.

Izvršni postupak koji je u tijeku, pokrenut je dana 03.04.2009. godine.

S tim u vezi, Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine ukazuju da je sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava ustanovila da se u slučaju koji se odnosi na odlučivanje o građanskom pravu, dužina postupka normalno računa od vremena početka sudskog postupka /*vidi Girolami protiv Italije, presuda od 19. veljače 1999. godine i Boddaert protiv Belgije, presuda od 12. listopada 1995. godine*/ do vremena kada je slučaj konačno okončan i/ili je došlo do izvršenja /*vidi Vocaturu protiv Italije, presuda od 24. svibnja 1991. godine i Publiese protiv Italije (II), presuda od 24. svibnja 1991. godine*/.

Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine, također, imali su u vidu stajalište Evropskog suda za ljudska prava da se opravdanost dužine postupka mora procijeniti u svijetlu određenih okolnosti i uzimajući u obzir kriterije koji su postavljeni sudskom praksom suda, posebno složenost slučaja, ponašanja stranaka i vlasti i vodeći računa šta je bilo u interesu podnositelja pritužbe /*vidi Galloner protiv Austrije, presuda od 17. siječnja 2002. godine*/.

Istina, predmet ove žalbe nije bio parnični postupak, u okviru kojega se i utvrđuje nečije građansko pravo, već izvršni postupak.

Kako Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine naglašavaju da izvršni postupak, u principu, ne utvrđuje građanska prava i slobode utvrđene Evropskom konvencijom /*vidi Odluku o prihvatljivosti Komisije za ljudska prava pri Ustavnom sudu BiH, CH /03/ 14010, Mahmutbegović, od 18. siječnja 2005. godine, točka 14/*, jer su ta prava utvrđena u prethodnom, građanskom postupku, zaključuje se i da se pravo na pravičan postupak može garantirati samo pri utvrđivanju građanskih prava pravnih i fizičkih osoba, jer čl. 6. Evropske konvencije, u relevantnom dijelu, glasi: „Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza (...), svako ima pravo na pravično suđenje“.

Međutim, Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine izuzetno prihvataju i da izvršni postupak promatraju kroz odredbe čl. 6. Evropske konvencije, tj. kao dio postupka u kojem se utvrđuje nečije građansko pravo, iz razloga što postoji neizvršenje u razumnom zakonskom roku ili ako neopravdanost neizvršenja odluke kojom je utvrđeno postojanje prava povlači i ponovnu povredu tog građanskog prava.

Ovakvo stajalište Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine su zauzeli ukazujući na stajalište Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u vezi s ovim problemom, koji je u nizu odluka naveo da u slučaju neizvršenja bilo kojeg pravomoćno utvrđenog građanskog prava, to pravo ima karakter iluzornog prava /*vidi Odluku Ustavnog suda BiH, AP-288/03, Lončar, od 17. prosinca 2004. godine, točka 27/*. Naime, ako se odlukom pravomoćno utvrdi kakvo pravo, a nadležni organ neće da izvrši takvu odluku, pravo na pravičan postupak u postupku utvrđivanja građanskog prava bi postalo bezpredmetno i bez adekvatnog dještva. Stoga, izvršenje presude koju donese bilo koji sud mora biti promatrano kao integralni dio „suđenja“ u smislu čl. 6. Evropske konvencije /*vidi Evropski sud za ljudska prava Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva, presuda od 7. svibnja 1974. godine, serija A-18, str. 16-18, st. 34-36/*.

Pored toga, Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine ponavljaju da država ima obvezu da sustav izvršenja presuda organizira tako da on bude djelotvoran kako na nivou prava tako i u praksi, te da država mora osigurati izvršenje presuda bez neopravdanih odgoda /*vidi Evropski sud za ljudska prava, Fuklev protiv Ukrajine, st. 84, presuda od 7. lipnja 2005. godine/*.

Pravo pristupa sudu ne znači samo formalni pristup sudu, odnosno pristup koji bi bio sam sebi svrha, već naprotiv znači efikasan pristup sudu i traje sve dok se ne realizira utvrđeno građansko pravo.

Neprihvatljivo je, i sa aspekta pravne sigurnosti, da sudovi ne izvršavaju odluke koje su sami donijeli ili pak da organi uprave ne izvršavaju sudske odluke.

Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine, također, podsjećaju i na niz odluka bivšeg Doma za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, koje se tiču nepoštivanja odluka sudova u Bosni i Hercegovini /*vidi odluku o prihvatljivosti i meritumu Doma za ljudska prava CH/96/17, Blentić protiv Republike Srpske, od 5. studeni 1997. godine, točka 35/*.

Također, Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine podsjećaju i na svoju raniju praksu, u sličnim predmetima /*vidi predmet (B) 746/97, Izvješća od 24. ožujka 1999. godine, v. predmet broj (B) 60/96, Izvješća od 13. travnja 1999. godine/*.

Također je povrijeđena odredba čl. 10. Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, kojom je propisano da je Sud dužan provesti postupak bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zkooporabu prava koja strankama pripadaju u postupku.

Iz iznesenih slučajeva je vidljivo da već postoji izgrađena i ustaljena sudska praksa u Bosni i Hercegovini, u pogledu toga da neizvršavanje pravomoćnih sudskih odluka predstavlja povredu čl. 6. Evropske konvencije kao i povredu čl. II/3/e) Ustava Bosne i Hercegovine pa je ovakvim postupanjem Suda, u konkretnom slučaju, povrijeđeno pravo stranke na pravično suđenje u razumnom vremenskom roku, zagarantirano čl. 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i slobodama.

Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine, imajući u vidu naprijed izneseno, a u svrhu otklanjanja uočenih povreda ljudskih prava i sloboda fizičkih i pravnih osoba, zaštićenih posebno Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima koji se nalaze u dodatku tog Ustava, na temelju čl. 32. Zakona o Ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH br. 32/00, 19/02, 35/04 i 32/06), odlučujući po žalbi Branka Franjića, donose sljedeću:

PREPORUKU

1. Preporučuje se Općinskom sudu u Livnu da, bez odlaganja, poduzme efektivne mjere radi okončanja izvršnog postupka tog suda broj 068 0 I 009036 09 I.
2. Općinski sud u Livnu će, u roku od 15 dana, od dana prijema preporuke izvijestiti Instituciju Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama na izvršenju Preporuke.

Ombudsmani BiH:

Nives Jukić

Ljubomir Sandić

Jasminka Džumhur

